

DEVIATY ROČNÍK ČESKO-SLOVENSKÉHO SYMPÓZIA
K ANALYTICKEJ FILOZOFII

V dňoch 12. – 14. septembra 2005 sa vo vysokohorskom prostredí v Starej Lesnej konal deviaty ročník medzinárodného sympózia venovaného analytickej filozofii. Organizátormi sympózia boli Oddelenie analytickej filozofie Filozofického ústavu SAV v Bratislave a Katedra logiky a metodológie vied Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Tohtoročná téma sympózia znela: „Sémantika verzus pragmatika: Kde sú hranice?“ Ako téma, tak aj účasť bola naozaj bohatá a pestrá. Podujatia sa zúčastnili pracovníci filozofických ústavov akadémie vied v Prahe a Bratislave a kolegovia z filozofických fakúlt v Prahe, Brne, Plzni, Bratislave a Ružomberku. Sympóziu otvoril P. Cmorej, ktorý ocenil bohatú účasť a stále vzrastajúci záujem o analytickú filozofiu.

Počas troch dní odznelo celkovo dvadsaťdva príspevkov, ktoré z hľadiska témy rozdelím do troch oblastí. Prvú oblasť tvorili príspevky týkajúce sa logickej sémantiky. V rámci nej ako prvý predniesol svoj príspevok J. Peregrin s provokujúcim názvom „Lesk a bída platónskeho pojetí logiky a sémantiky“. Peregrin nekritizoval platonizmus ako taký, ale preceňovanie jeho možností v rámci filozofie jazyka. Významy výrazov Peregrin nechápe ako ideálne platónske entity, hoci podľa neho dokážeme pomocou nich významy výrazov vysvetľovať. Ďalej vystúpil P. Cmorej, ktorý predstavil svoju koncepciu tzv. holých indivíduí. Holé indivíduá podľa Cmoreja vznikajú istou abstrakciou. Polemizoval s viacerými intuitívnymi definíciami holého indivídua. Napokon dospel k zaujímavému záveru, že holé indivíduá neexistujú, jestvujú iba ich pojmy. F. Gahér sa vo svojom vystúpení zameril na rozdiel medzi logickou sémantikou a empirickou teóriou významu. Demarkačnú líniu medzi nimi sa pokúsil ozrejmiť pomocou základných princípov, s ktorými pracuje logická sémantika. P. Materna sa vo svojom príspevku snažil odpovedať na otázky, či existuje rozdiel medzi sémantikou a pragmatikou a ako definovať pragmatiku. Snažil sa tiež ukázať, k akým dôsledkom vedie nerozlišovanie sémantiky od pragmatiky pre logickú analýzu jazyka. M. Tomeček vo svojom príspevku hovoril o pohltení sémantiky pragmatikou, pričom vychádzal z diela J. L. Austina. Priblížil základný rozdiel medzi konštatívnymi a performatívnymi výpoveďami a genézu Austinových úvah v jeho známej práci *Ako niečo robiť slovami*. O. Tomala vo svojom vystúpení hovoril o prepojení medzi sémantikou a ontológiou, pričom priblížil polemiku medzi C. Wrightom a J. Diversom. V. Svoboda si položil niekoľko podnetných otázok týkajúcich sa prirodzeného jazyka a jeho logickej analýzy: Existuje univerzálny súbor zásad, ktorými by sa logická analýza prirodzeného jazyka mala riadiť, resp. existujú kritériá, ktoré by nám (vždy) umožňovali rozhodnúť, ktorá analýza je tá správna? Za základné kritérium adekvátnosti logickej analýzy prirodzeného jazyka považuje tzv. inferenčnú adekvátnosť. Raclavský hovoril

o koncepcii prirodzeného jazyka v TIL, pričom zdôraznil Tichého myšlienku, že jazyk je kód. V konceptuálnom rámci TIL sa pohyboval aj príspevok M. Duží. Predložila zaujímavú koncepciu anafory, ktorá sa opierala o operáciu „double execution“. M. Zouhar sa vo svojom príspevku venoval otázke, či existuje jasný a nespochybniteľný rozdiel medzi sémantikou a pragmatikou. Pokúsil sa ukázať, že tento rozdiel pramení skôr z „ideológie“ konkrétneho autora, resp. smeru a nemožno ho považovať za definitívny. J. Kolář sa vo svojom príspevku s názvom „Reference, interpretace, přesvědčení“ venoval Fieldovmu chápaniu sémantiky. L. Koreň stručne a prehľadne hovoril o známom Moorovom paradoxe. B. Čakovská sa zamýšľala nad hranicou medzi lingvistikou a logikou v problematike synonymie výrazov. Zaviedla rôzne kategórie *blízkoznačnosti*, *rovnoznačnosti*, *rôznoznačnosti* výrazov.

Druhú oblasť tvorili príspevky z logiky a filozofie vedy. V. Kolman pripomenul východiská a základy programu logicizmu a predstavil filozofiu aritmetiky po Gödelovi. Príspevok O. Majera sa týkal teórie pravdepodobnosti a fuzzy logiky. Tvrdil, že teória hier dokáže sklbiť teóriu pravdepodobnosti a fuzzy logiku. P. Sousedík sa zaoberal Carnapovými úvahami o založení geometrie a priestoru. V. Havlík sa venoval fundamentalizmu, relativizmu a fyzike, pričom vychádzal predovšetkým z názorov Nancy Cartwrightovej, hoci formuloval aj určité námietky na jej adresu. E. Zeleňák hovoril o povahe explanačného vzťahu, pričom odmietol kauzálny výklad tohto vzťahu. P. Jablonický sa vo svojom príspevku venoval normatíve a deskriptíve v koncepcii Imre Lakatos. Predstavil Lakatosov metodologický prístup a zaoberal sa otázkou, či môžeme viesť demarkačnú líniu medzi vedou a nevedou.

Tretiu oblasť tvorili príspevky týkajúce sa filozofie mysle. D. Gálik sa venoval problematike vývinu pojmov v kontexte teórie evolúcie. Zdôraznil, že evolučná teória nám umožňuje akceptovať názor, že abstraktné entity existujú v hlave človeka, bez toho, aby viedol k radikálnemu psychologizmu. J. Nosek sa venoval pragmatike mysle S. Sticha, pričom sa zameril na analýzu Stichovej kritiky tzv. eliminatívneho materializmu. Napokon vystúpil J. Hvorecký, ktorý vo svojom príspevku hovoril o štruktúre intencionality.

Ako sa stalo dobrým zvykom, väčšina príspevkov bude publikovaná v samostatnom zborníku, ktorý vyjde ako príloha časopisu *Organon F*.

Ako vždy, aj na tomto stretnutí bola atmosféra neformálna a otvorená, za čo treba poďakovať všetkým účastníkom. Za podporu sympózia si vďaka zaslúžia inštitúcie, ktoré jeho konanie umožnili, a ich vedenie, konkrétne riaditeľ Filozofického ústavu T. Pichler a rektor Univerzity Komenského F. Gahér.

Jozef Žilinek